

Etiske retningslinjer for folkevalgte i Nes kommune

DEL 1 – INNLEDNING

Hva er etikk? Og hva er moral? **Etikk** defineres som læren om hva som er rett og hva som er galt innenfor ulike samfunnssystemer - hvordan vi forholder oss til våre medmennesker. **Moral** er det som av menneskene oppfattes som gode, riktige, prisverdige handlinger og holdninger. Vi snakker ofte om en egen **kultur** som formes og kjennetegnes ved menneskenes holdninger, normer, prinsipper, ferdigheter og kunnskaper.

Hvorfor etiske retningslinjer? Formålet er å sikre god etisk praksis. De etiske retningslinjene sier hva man kan gjøre og ikke gjøre som representanter og "ambassadører" for kommunen.

Målsetningen er uansett en høy etisk standard som er godt forankret! Etiske retningslinjer skal likevel forvaltes med klokskap slik at vi ikke blir byråkratiske og lite fleksible.

Nes kommunes visjon er:

“Det gode liv der elvene møtes”

Visjonen uttrykker et felles ønske om god livskvalitet for kommunens innbyggere og peker på elvemøtets unike betydning som landemerke og kilde til inspirasjon (jf. [Kommuneplan 2013-2030](#)). Nes kommune ønsker en "vi-kommune", der alle ansatte er likeverdige og står sammen om en felles visjon og et felles verdigrunnlag. Kommunens verdier bygger oppunder det:

Nærhet – Engasjement – Synlighet

Visjonen og verdiene er utgangspunktet for kommunens [Arbeidsgiverstrategi](#), med overordnede mål som verdibasert kultur og åpenhet. De viktigste arbeidsgiver-, ledelses- og arbeidstakerprinsippene er:

Arbeidsgiverprinsipper	Ledelsesprinsipper	Medarbeiderprinsipper
<ul style="list-style-type: none">• Skaper en positiv og raus organisasjonskultur• Sikrer et godt arbeidsmiljø• Samhandler godt med de tillitsvalgte og verneombud	<ul style="list-style-type: none">• Fastsetter mål, oppnår resultater og skaper entusiasme• Gjennomfører gode beslutningsprosesser• Ansvarliggjør og synliggjør kollegaer	<ul style="list-style-type: none">• Skaper resultater i samarbeid med andre• Tar ansvar for egen læring og utvikling• Er lojal mot fattede vedtak og etiske retningslinjer

Alle folkevalgte er Nes kommunes ambassadører og har et personlig og selvstendig ansvar for å bygge oppunder arbeidsgiverstrategien og følge kommunens etiske retningslinjer. De respektive politiske partiene har en viktig rolle for å skape et godt handlingsmiljø. Ofte står vi overfor ulike etiske dilemmaer og vanskelige valg, men de etiske retningslinjene skal hjelpe til å foreta de riktige valgene.

Som representant for et politisk parti i Nes kommune, skal det etiske fundamentet sikre at enhver handling ikke rammer kommunen eller skader dens troverdighet og tillit i befolkningen. Dette for å sikre legitimitet som offentlig myndighet.

Når du lurer på...

Er det lovlig?
Er det i samsvar med verdiene våre?
Er det riktig?
Behøver vi vår troverdighet?
Lønner det seg?
Lar det seg begrunne?

Bør du tenke på...

Jus
Identitet
Moral
Omdømme
Økonomi
Etikk

Forholdet folkevalgte i mellom og mellom folkevalgte og ansatte skal preges av respekt, høflighet og omtanke for hverandre. Det skal ikke snakkes nedsettende om andre til andre folkevalgte, ansatte, brukere eller samarbeidspartnere.

Gjennom åpenhet, raushet og gjensidig respekt skal vi utføre bevisste valg og handlinger som skaper et tillitsforhold til omgivelsene og gir et godt omdømme. Skal verdiene ha noen betydning, må de omsettes til handling. Alle har et selvstendig ansvar for egne handlinger, og alle skal ta avstand fra, og bekjempe, uetisk praksis.

Etisk utvalg

Kommunens partssammensatte utvalg for inkluderende arbeidsliv (IA-utvalget), innehar rollen som etisk utvalg. 2 ganger pr år har utvalget etikk på dagsorden, med fokus på behov for endring av rutinen og behov for aktiviteter. Innspill vedr etiske dilemma eller forslag til endring av denne rutine, kan rettes via ordfører/rådmann til IA-utvalget.

Forankring og opplæring

De etiske retningslinjene skal forankres hos folkevalgte. Dette skjer gjennom folkevalgtopplæring ved oppstart for nytt kommunestyre.

Jf. Kommuneloven skal kommunestyret gjennom en politisk behandling involveres i etikk og etiske retningslinjer (administrasjonsutvalget og kommunestyret).

Videre stiller Kommuneloven krav om en årlig redegjørelse av det etiske arbeidet i kommunen. Tiltak som er gjort for å sikre høy etisk standard skal synliggjøres i kommunens årsmelding.

DEL 2 – 13 ETISKE BUDSKAP I NES KOMMUNE

Innhold

1. Overordnet	3
2. Verv	3
3. Diskriminering og trakassering	4
4. Innkjøp.....	4
5. Forretningsetiske retningslinjer	4
6. Gaver, representasjon, bevertning og utgiftsdekning	4
7. Habilitet og integritet (familie, venner, tidligere jobb mm)	4
8. Ytringsfrihet, åpenhet, informasjon og objektivitet.....	5
9. Rusmidler og seksuelle tjenester	5
10. Varsling av kritikkverdige forhold	5
11. Sosiale medier	5
12. Miljø og avfall	6
13. Kommunens eiendeler/utstyr.....	6

1. Overordnet

Alle folkevalgte har et ansvar for at de etiske retningslinjene blir fulgt. Det er særlig viktig:

1. Å opptre profesjonelt og redelig i alle forhold
2. Å unngå personlige fordeler som kan påvirke din rolle som folkevalgt
3. Ikke å tilgodese familie, venner eller bekjente
4. Å være med på å skape åpenhet og innsyn i kommunens virksomhet
5. Å si fra ved oppdagelse av kritikkverdige forhold. Det vises spesielt til kommunens rutiner for varsling: [Varslingsrutine](#)
6. Ikke å bryte lovbestemt taushetsplikt eller offentliggjøre opplysninger og dokumenter som er unntatt offentlighet. Oppstår tvilstilfeller tar man kontakt med ordfører eller rådmann.

2. Verv

- Alle verv skal opplyses i styrevervregisteret som administreres av formannskapssekretær.
- Folkevalgte skal ikke delta i behandlingen av saker/klager fra virksomheten man har verv i. Det samme gjelder i forhold til regulering, kontroll eller tilsyn.
- Folkevalgte skal drøfte med ordfører vervs betydning for en sak i forkant av behandling av saken.

3. Diskriminering og trakassering

- Diskriminering skal ikke forekomme.
- Diskriminering innebærer usaklig forskjellsbehandling og vil si å behandle en part dårligere enn en annen på bakgrunn av personens kjønn, seksuell legning, funksjonsevne, alder, leveform, politisk orientering, religiøse tro, hudfarge og nasjonale eller etniske opprinnelse (jf. Likestillingsloven og Diskrimineringsloven).
- Forbud mot trassering inngår som en del av diskrimineringsvernet i Likestillingsloven, Arbeidsmiljøloven og Diskrimineringsloven. Trakassering er en form for diskriminering som kjennetegnes ved sin krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende karakter.
- Diskriminering og trakassering av kommunens brukere, klienter, innbyggere, ansatte eller folkevalgte i mellom, er uakseptabelt. Selv om diskriminering og trakassering er forbudt ved lov i Norge, vil brudd på denne bestemmelsen i seg selv være et brudd på kommunens etiske retningslinjer.

4. Innkjøp

- Folkevalgte skal bidra til at lojalitet til inngåtte avtaler følges (se innkjøpsreglementet til Øvre Romerike Innkjøpssamarbeid (www.orik.no)). Dette hindrer "smøresituasjoner" og sikrer at kommunen forholder seg til lovverket, ettersom konkurranseperspektivet allerede er ivaretatt.

5. Forretningsetiske retningslinjer

- Kommunens forretningsmessige virksomhet må drives slik at innbyggere, brukere og leverandører har tillit til Nes kommune som forvalter av innbyggernes fellesmidler og som forretningspart. Dette vil sikre et godt omdømme.
- På samme måte må kommunen sikre at innleide konsulenter og annen innleid arbeidskraft forplikter seg til å etterleve kommunens etiske regelverk.

6. Gaver, representasjon, bevertning og utgiftsdekning

- Det betegnes som korrupsjon å motta og tilby en gave eller fordel i kraft av sin stilling. Det er straffbart å motta eller tilby gaver eller annet som er en "utilbørlig" fordel (jf. Straffeloven §§ 27 a-c).
- Det skal ikke mottas gaver fra leverandører, brukere eller klienter, selv om gaven ikke kan påvirke tjenesteytelsen. Unntatt er gaver av ubetydelig verdi, det vil si cirka 500 kr, for eksempel en blomst eller konfekteske.
- Gaver av større verdi til enkeltpersoner returneres med henvisning til Nes kommunes etiske retningslinjer.
- Kommunen inngår ikke rabattavtaler på vegne av de ansatte eller folkevalgte.
- Det er tillatt å delta på underholdning og kulturarrangementer i forbindelse med delegasjonsbesøk og representasjon, så fremt det ikke gjelder anskaffelser til kommunen.
- Kostnader ved deltakelse på arrangementer initiert av kommunens samarbeidspartnere, leverandører osv. skal betales av kommunen.
- Det er små marginer for at ulike ytelser bedømmes som korrupsjon eller bestikkelse. Er man i tvil – kontakt ordfører eller rådmann.

7. Habilitet og integritet (familie, venner, tidligere jobb mm)

- Å være inhabil betyr at man kan ha personlige interesser som kan påvirke sakers utfall (både direkte og indirekte).
- Folkevalgte skal ikke opptre på en slik måte som kan svekke tilliten til deres egen habilitet.
- Den enkelte folkevalgte har selv ansvaret for å opplyse om egen habilitet/inhabilitet og tre til side når saken krever det.

- Ved den minste tvil, skal habiliteten sjekkes ut (se for øvrig Forvaltningsloven § 6).
- Habilitetsreglene gjelder for alle typer saksbehandling og andre beslutninger, f eks myndighetsutøvelse, tjenesteytelse, innkjøp/ anskaffelser/ kontraktinngåelser. Det kan være saker som gjelder:
 1. Eierinteresser hos en leverandør
 2. Familieforhold
 3. Nært personlig vennskap
 4. Forretningsmessige forhold til tidligere arbeidsgiver/kolleger
 5. Verv som kan påvirke ens arbeid i kommunen
 6. Personlige økonomiske interesser som kan føre til at en kommer i en konkurransesituasjon eller lojalitetskonflikt i forhold til kommunens virksomhet.
 7. Engasjement i en interesseorganisasjon eller politisk virksomhet som berører forhold i Nes kommune

8. Ytringsfrihet, åpenhet, informasjon og objektivitet

- Ytringsfriheten er en grunnleggende menneskerett som hviler på tungtveiende hensyn til samfunnet og den enkelte, (jf grunnlovens § 100)
- Vi har en informasjonsplikt og skal gi offentligheten innsyn i den kommunale forvaltningen (jf Offentlighetsloven og bestemmelsene om meroffentlighet). All informasjon som utgis skal være korrekt, pålitelig, servicevennlig og forståelig, slik at tillit og omdømme styrkes.
- Uttalelser skal skje ut fra nødvendig lojalitet til kommunen.
- Åpenhet er ett av hovedfundamentene i verdigrunnlaget. Nes kommune legger stor vekt på redelighet, ærlighet og åpenhet i hele organisasjonen, slik at allmennheten kan gjøre seg kjent med kommunens virksomhet.
- Innbyggerne og brukerne skal møtes med respekt, slik at det oppnås tillit til kommunen og tjenestene den utfører.
- Fortrolige opplysninger som mottas i forbindelse med behandling av saker, må ikke brukes til personlig vinning (taushetsplikt)

9. Rusmidler og seksuelle tjenester

- Det er nulltoleranse for bruk av narkotika og andre rusmidler så lenge den folkevalgte representerer Nes kommune.
- På tjenestereiser, kurs, seminar og lignende utenfor ordinær arbeidstid og i situasjoner der en folkevalgt er å betrakte som representant for Nes kommune, skal det vises måtehold i omgang med alkohol.
- En folkevalgt som er på oppdrag for Nes kommune i Norge eller utlandet, skal avstå for fra kjøp av seksuelle tjenester. Dette gjelder også i fritiden under slike oppdrag.
- Selv om kjøp av seksuelle tjenester er forbudt ved lov i Norge, vil brudd på denne bestemmelsen i seg selv være et brudd på kommunens etiske retningslinjer.

10. Varsling av kritikkverdige forhold

- Alle folkevalgte skal varsle om kritikkverdige forhold i henhold til gjeldende [Varslingsrutine](#).
- Varsling om politikere formidles til [kontrollutvalget](#) og følges opp av utvalget.
- Selve varslingen skjer elektronisk.

11. Sosiale medier

- Ingen besvarer henvendelser på vegne av kommunen som privatpersoner. Vi ønsker å fremstå som åpne, utadvendte, offensive, seriøse og profesjonelle.
- Folkevalgte skal ikke omtale ansatte i sosiale kanaler
- Personvern ivaretas og arkivverdig innhold arkiveres
- Still deg selv noen kontrollspørsmål:
 - Kunne jeg ha sagt dette direkte til noen?

- Er jeg komfortabel med at dette blir sitert på forsiden av f. eks VG?
- Er det greit at hvem som helst kan "google" dette om meg?

12. Miljø og avfall

- I respekt for naturen, miljøet og omgivelsene rundt oss har vi et ansvar for å gjøre det beste for naturen og miljøet vi ferdes i.
- Det innebærer å utvikle et godt vern av det ytre miljøet mot forurensning og en forsvarlig behandling av avfall.

13. Kommunens eiendeler/utstyr

- Alle plikter å ta vare på kommunens ressurser på den mest økonomiske og rasjonelle måten og medvirke til at ressursene ikke misbrukes eller sløses.
- Nes kommunes eiendeler og utstyr (for eksempel maskiner, kjøretøy, lokaler etc.), skal ikke brukes i privat regi, med mindre det foreligger særlige grunner for det og at bruken er avklart med overordnede etter fastsatte retningslinjer.

Under følger relevant lovverk som berører de etiske retningslinjene, tilgjengelig via Lovdata:

- [Forvaltningsloven](#)
- [Straffeloven](#)
- [Arbeidsmiljøloven](#)
- [Kommuneloven](#)
- [Offentlighetsloven](#)
- [Likestillingsloven](#)
- [Diskrimineringsloven om etnisitet](#)

Se også *KS' prosessveileder i arbeidet med etikk, samfunnsansvar og antikorrupsjonsarbeid i kommunen. Hvordan forankre og sikre gode, etiske holdninger og handlinger?*

